

TÁRSASÁG A SZABADSÁGJOGOKÉRT

TASZ

**Az Eötvös Károly Közpolitikai Intézet, a Magyar Helsinki Bizottság és
a Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezet közös álláspontja**

**A közrend, valamint az igazságszolgáltatás működésének védelme érdekében szükséges
egyeb törvénymódosításokról szóló T/6218. számú törvényjavaslatról**

BUDAPEST, 2008. SZEPTEMBER 22.

Az Eötvös Károly Közpolitikai Intézet, a Magyar Helsinki Bizottság és a Társaság a Szabadságjogokért jogvédő szervezet közös álláspontot alakított ki a közrend, valamint az igazságszolgáltatás működésének védelme érdekében szükséges egyes törvénymódosításokról szóló törvényjavaslatról.

1. Bevezető megjegyzések

Aggodalmunkat fejezzük ki azzal kapcsolatban, hogy a jogalkotás nyilvánossága csorbát szenvedett a törvényjavaslat benyújtása során. Az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvényben meghatározott 15 napos véleményezési határidő helyett az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium (IRM) összesen 6 napot biztosított a vélemények benyújtására. A vélemények összesítése, feldolgozása és mérlegelése igen gyorsan történt, hiszen két héten belül az IRM betérjesztette a törvényjavaslatot az Országgyűlés elé.

Tekintettel arra, hogy a jelen véleményt megfogalmazó civil szervezetek által készített álláspontok majdnem teljes egészében figyelmen kívül maradtak, felhívjuk az IRM figyelmét, hogy – az elektronikus információszabadságról szóló törvény 10. § (4) bekezdése szerint – köteles az elutasított észrevételek esetében az elutasítás indokairól összefoglalót készíteni, amelyet honlapján közzé kell tennie.

A jogalkotásról szóló 1987. évi XI. törvény 18. § (1) bekezdése szerint a jogszabály megalkotása előtt – a tudomány eredményeire támaszkodva – elemezni kell a szabályozni kívánt társadalmi-gazdasági viszonyokat, az állampolgári jogok és köteleességek érvényesülését, az érdekösszeütközések feloldásának a lehetőségét, meg kell vizsgálni a szabályozás várható hatását és a végrehajtás feltételeit. A hatásvizsgálat lefolytatására vonatkozóan sem a tervezet, sem az IRM honlapja nem tartalmaz semmiféle információt. Ez a megoldás soha nem szerencsés; büntetőjogot érintő kérdésekben pedig kifejezetten veszélyes is. A büntetőjogot érintő jogalkotás – a jogág *ultima ratio* jellege miatt – társadalmi és szakmai vita nélkül elképzelhetetlen egy demokratikus jogrendszerben.

A törvényjavaslat két alapvető jogelméleti, jogszociológiai ténnyel *nem* számol: az egyik, hogy a szankciók szigorítása nem jelent az elkövetők számára feltétlenül visszatartó erőt; a másik pedig, hogy minden szankció csak akkor hatékony, ha következetesen alkalmazzák. Ez alapján a gyülekezési joggal kapcsolatos, részben azt védő büntető és szabálysértési szankciók szigorítása helyett véleményünk szerint az eljárás elkerülhetetlensége, a szankció bekövetkezésének valószínűsége jelenthet megoldást. A törvényjavaslat készítői nagyon helyesen érzékelték, hogy a hatályos büntető és szabálysértési szabályok bizonyos esetekben módosításra szorulnak, abban azonban tévedtek, hogy a módosítás minden esetben szigorítást kell, hogy jelentsen. A gyülekezési szabadság érvényesülése körében a lényegi gondot a javaslat által érintett területen ugyanis nem a jogszabályi háttér, hanem a jogalkalmazás gyakorlata okozza (a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény valóban módosításra, pontosításra szorul, a javaslat azonban nem erre irányul). Hiába lesz súlyosabb a büntetés akkor, ha az adott tényállást a jogalkalmazó szervek a múltban sem alkalmazták, ezért vélhetően ezután sem fogják. A törvénymódosítás mindig egyszerű: a leggyorsabb és legolcsóbb válaszok közé tartozik, de paragrafusok átírása a papíron önmagában sosem adhat teljes körű megoldást a társadalmi problémákra. Úgy véljük, hogy a javasolt módosítások és új rendelkezések közül csak néhány minősül valóban szükségesnek, az utóbbi időben

felmerült problémák tekintetében adekvátak, a tervezett változtatások nagyobb részével szemben azonban komoly kifogások fogalmazhatók meg.

További problémát jelent, hogy a gyülekezési szabadság gyakorlása során a köznyugalom és a közrend biztosításának szándéka mellett elfelejtődni látszik a lényeg: a védeni kívánt szabadságjogok minél teljesebb körű gyakorlásának biztosítása. A törvénymódosítás – általunk vizsgált részének – deklarált célja, hogy a gyülekezési jogot sértő, visszaélészerű cselekmények elkövetői ellen a hatóságok hatékonyabban léphessenek fel. Úgy véljük, hogy az előterjesztésben szereplő jogszabály-módosítások nagy része ezzel éppen ellentétes eredményhez vezet: magának a véleménynyilvánítás szabadságának és a gyülekezési szabadságnak az indokolatlan és szükségtelen korlátozásához.

2. A törvényjavaslatról részletesen

2. §

Közösség tagjai elleni erőszak

Támogatjuk, hogy a javaslatban megfogalmazott módon határozza meg a törvény a „Közösség tagjai elleni erőszak” törvényi tényállását. A megoldásban szereplő, „a lakosság egyes csoportja” kifejezés alkalmazása megfelelő antidiszkriminációs megoldás.

3. §

Az egyesülési, a gyülekezési szabadság, valamint a választási gyűlésen való részvétel jogának megsértése

Örömmel vettük tudomásul, hogy a jelenleg hatályos Btk. 228/A. §, az egyesülési és gyülekezési szabadság megsértése tényállás a hivatali bűncselekmények közül kivéve átkerül a szabadság és emberi méltóság elleni bűncselekmények körébe, egyértelművé téve, hogy a bűncselekményt nem csak hivatalos személyek követhetik el.

9.§

Közérdekű üzem működésének megzavarása

Teljes mértékben szükségtelennnek tartjuk a szigorítást. Szeretnénk felhívni a figyelmet a társadalmi problémákat követő pánikszerű jogalkotás káros következményeire. Egy társadalmi probléma megjelenése ugyanis sokszor vonja maga után a morális pánik hangulatát, amely azt jelenti, hogy amikor valamilyen gond jelentkezik, akkor a társadalom gyors reakciót követel, a reagálás minősége és hatása azonban már elsikkad. Az intézkedések ilyen esetekben sokszor átgondolatlanok és túlságosan is szigorúak.

Az előterjesztés indokolása szerint a közérdekű üzem megzavarásának minősített eseteit kifejezetten a gyülekezési szabadság védelmében kell módosítani. Ha tehát a tömegközlekedési eszköz üzemszerű működését azért akadályozzák, mert a gyülekezési joggal visszaélve valamely csoport elfoglalja annak útvonalát, azt a jövőben szigorúbban kívánja szankcionálni a törvény.

Úgy véljük, hogy ezt a fajta szigorítást alapvetően az a morális pánik indukálta, miszerint a gyülekezési szabadság érvényesülése nem megfelelően biztosított, ezért a jogalkotónak

mindenképpen tennie kell valamit. Az ilyen hirtelen felindulásból született, gyors reakciók azonban nem feltétlenül vezetnek el a probléma megoldásához.

A javasolt rendelkezéshez fűzött indokolás szintén nem elfogadható a számunkra. A színesfémmel kapcsolatos visszaélések visszaszorítása tipikusan az a cél, amely véleményünk szerint nem érhető el a büntetési tétel emelésével. A megoldás nyilvánvalóan a színesfém-felvásárlás szabályozottsága és áttekinthetősége kellene, hogy legyen.

8. § Hatóság eljárásának megzavarása

A hatóság eljárásának megzavarása új törvényi tényállást feleslegesnek tartjuk, mert a garázdaság bűncselekményi és szabálysértési alakzata már most is megfelelő eszközöket biztosít a bírósági eljárások megzavarásának, akadályozásának szankcionálására.

11. § Az erőszakos magatartás meghatározása a garázdaság bűncselekményi alakzatának alkalmazásában

Noha az elmúlt időszak jogalkalmazási nehézségei érthetővé teszik azt a jogalkotói szándékot, amely egyértelművé kívánja tenni, hogy bizonyos esetekben olyan magatartás is minősülhet erőszakosnak, amely testi sérülés okozására általában nem alkalmas, úgy gondoljuk, hogy a jelenlegi megfogalmazás további finomításra szorul. Jogbizonytalanságot okoz, hiszen nem értelmezhető például, hogy mi a különbség a „támadó jellegű magatartás” és a „támadó magatartás” között. A jelenlegi gyakorlat szerint „a személy ellen irányuló erőszak a garázdaság esetében [...] az emberi testre gyakorolt fizikai ráhatást jelenti. Megvalósul a passzív alany testének támadó szándékú megérintésével, függetlenül attól, hogy a támadás sérülést okoz-e vagy sem.” Annak tisztázásához, hogy melyek azok a magatartásformák, amelyekben a fizikai kontaktus nem jön létre, de amelyeket a sérülés okozására való alkalmatlanságuk hiányában is indokolt büntetőjogi szankcióval fenyegetni, további elemzés, a vonatkozó joggyakorlat áttekintése szükséges, ezért azt javasoljuk, hogy ez a definíció jelen formájában nem kerüljön be a Btk.-ba. A 8. §-ban meghatározott, a hatóság eljárásának megzavarására vonatkozó javaslattal nem értünk egyet, a tényállást teljes egészében szükségtelennek tartjuk, ezért annak vonatkozásában nem tartottuk szükségesnek az erőszakos magatartás törvényi definíciójával kapcsolatos aggályaink megfogalmazását. Ugyanakkor mivel egy ilyen definíció elfogadhatóságának alapvető feltétele, hogy abban a félelemkeltésre való alkalmasság szerepeljen (ami a garázdaság törvényi tényállásában már jelenleg is benne foglaltatik), egyértelmű, hogy a hatóság eljárása megzavarásának törvénybe iktatása esetén a javasolthoz hasonló definíció még súlyosabb alkotmányossági problémákat vetne fel, mint a garázdaságra való alkalmazása esetében.

16. § Büntetés kiszabása (Sztv.)

Nem értünk egyet azzal, hogy a büntetés kiszabásakor és az intézkedés alkalmazásakor az eljárás alá vont személy terhére kell értékelni a szabálysértés elkövetésének időpontját megelőző két éven belül általa elkövetett *nem csak ugyanolyan, hanem a hasonló jellegű* szabálysértés miatt történt felelősségre vonást, azért, mert a törvényjavaslat szerint hasonló jellegű szabálysértésnek az azonos fejezeten belüli szabálysértéseket kell érteni. Ez pedig azt eredményezné, hogy az önkényes beköltözést elkövető terhére kell értékelni azt, ha két éven

belül példának okáért a gyülekezési joggal visszaélt, hiszen mindkét szabálysértés a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. (Sztv.) XIV. fejezetébe került. A korábbi szabálysértés kötelező súlyosító körülményként való figyelembe vétele nagymértékben és szükségtelen módon szűkíti a bíróság mérlegelési jogkörét. Abban az esetben, ha a bíróság a jogalkalmazás során nem a jogalkotó akaratának és szándékának megfelelően, nem a jogszabályoknak alárendelten jár el, akkor valóban szükség lehet a módosításra, de ennek soha nem szabad a jogalkalmazói, bírói mérlegelési jogkör korlátozásával együtt járnia.

18. § Központi szabálysértési nyilvántartás

A nyilvántartás felállítása mellett felhozott érvek együttese álláspontunk szerint egyenesen elfogadhatatlan indoka lenne a személyes adatok védelméhez való jog korlátozásának: az előterjesztés egyrésztől nem magyarázza meg, hogy a szabálysértési szankciók hatékonyabb végrehajtása előtti akadályokat miképpen hárítaná el egy ilyen nyilvántartás, másrésztől pedig azt az érvet, hogy a fegyverekkel és lőszerrel kapcsolatos engedélyek kiadásával foglalkozó hatóságokra aránytalan terhet ró a szabálysértési előélettel kapcsolatos adatgyűjtés, elfogadhatatlannak tartjuk. Harmadrészt a 16. §-ban megfogalmazott álláspontunk szerint a kötelező súlyosítással nem értünk egyet, ezért ezt az indokot sem tartjuk megfelelőnek a központi szabálysértési nyilvántartásra vonatkozóan Egy hatóság eljárási nehézségei, kényelme nem indokolhatja alapvető jog – jelen esetben a személyes adatok védelméhez való jog – korlátozását, a jogalkotónak, különösen egy központi személyesadat-nyilvántartás felállításakor.

Az Sztv. új 27/H. § (5) bekezdése azt sugallja, mintha az érintett tájékoztatáshoz való joga az adatkezelő mérlegelése alapján lenne korlátozható. Alapvető jog érvényesülése egy közhatalmi szerv diszkréciójától azonban nem tehető függővé. Az e szabályhoz hasonló adatvédelmi törvényben (Avtv.) meghatározott szabály szerint a tájékoztatáshoz való jog az itt felsorolt indokokkal is csak törvényben korlátozható. Mivel az Sztv. új 27/E. § (5) bekezdése szerint az adatvédelmi törvény szabályai vonatkoznak az érintett megismerési igényeire, az Avtv.-nek az e jog korlátozásának lehetőségét megnyitó szabályát itt megismételni is felesleges, mi több, a pusztá megismétlés alkotmányosan elégtelen. Különösen aggályos lenne szélesebbre nyitni a korlátozás lehetőségét annál, mint amit az Avtv. tartalmaz. Az Avtv. absztrakt szabályát legfeljebb tovább konkretizálni lehet, de hozzá képest szektorális adatkezelési szabályban magasabb fokú absztrakcióval megvalósított jogkorlátozás álláspontunk szerint alkotmányellenes.

A szabálysértési nyilvántartásban kezelt adatok megőrzési határidejét az előterjesztés 4 évben határozza meg. Álláspontunk szerint a 4 éves megőrzési határidőre vonatkozóan hiányzik a célhoz kötöttség. Az Avtv. ugyanis konjunktív feltételként rögzíti a jogalapot és a célhoz kötöttséget. Tekintettel arra, hogy az Sztv. 11. § (7) az elévülésre vonatkozóan kimondja, a cselekmény elkövetésétől számított két év elteltével nincs helye szabálysértési felelősségre vonásnak, ennyi idővel az állam büntetőigénye is elmúlik, ezért az adatmegőrzés esetén nincs olyan alkotmányos cél, amely a négy éves nyilvántartást indokolná. Ugyancsak alkotmányellenesnek tartjuk a szabályozási tervet abból a szempontból, hogy a nyilvántartásból adatot igénylő hatóságok esetén a megtagadás oka lakonikusan a jogszabály-ellenességre vonatkozik.

Az adattovábbítási nyilvántartás az Sztv. 27/H. § (3) tervezete szerint személyes adatokat tartalmaz majd. Ez a megoldás nem felel meg az adatvédelem alkotmányos követelményeknek.

A javaslat súlyosan sérti a személyes adatok védelméhez fűződő alapjogot. Ahhoz, hogy az adatbázis felállítása és az adattovábbítás jogszerű legyen, az adattovábbítási nyilvántartás tartalmát úgy kell szabályozni, hogy az csak az adattovábbítási nyilvántartás céljának eléréséhez (az érintett tájékoztatáshoz való jogának érvényesüléséhez) elengedhetetlenül szükséges adatokat tartalmazza.

Az adatok törlési határideje, sem lehet hosszabb, mint a szabálysértési elévülési idő, azaz két év.

Az adattovábbítási nyilvántartás célja az, hogy az érintett jogait oly módon garantálja, hogy akár ő maga, akár a személyes adataival kapcsolatban elkövetett jogellenes cselekmények felderítésében közreműködő hatóságok tájékozódhassanak az adattovábbítás körülményeiről. Ennek megfelelően a tervezett új 27/H. § (6) bekezdésében meghatározott azon személyek és szervek körét, akik és amelyek az adattovábbítási nyilvántartásból adatok igénylésére jogosultak, szűkíteni kell. Az érintetten kívül az adatvédelmi biztosnak szabad az adatokhoz hozzáférést biztosítani, rajta kívül az eljáró nyomozó hatóság vagy ügyészség számára is csak az érintett személyes adataival kapcsolatos bűncselekmény gyanúja esetén lehet adatigénylési jogot biztosítani. A b) pont ennek megfelelően kiegészítendő, a c) és a d) pont pedig törlendő.

26. § - 27. § Végrehajtási kérdések

Elfogadhatatlannak tartjuk az Sztv. 111. § - 111/A. §-al történő módosítását. Az előterjesztés olyan büntetőpolitikai felfogást tükröz, amely a nyilvános megszégyenítés eszközét használja. Az előterjesztés szerint pénzbírság meg nem fizetésének esetén az elkövető természetes személyazonosító adatait, az elkövetett cselekményt és a kiszabott pénzbírság összegét internetes oldalon közzé teszi, ha az elkövető a kiszabott pénzbírságot meghatározott határidőben nem fizette meg.”

Természetes személyek adatainak szankciós célú nyilvánosságra hozatala komoly alkotmányos aggályokat okoz. E szabály méltánytalan helyzetbe hozza még azokat is, akiket vélhetően a tervezet készítői sem szeretnék. A tartozás adók módjára történő behajtása elrendelésével egyidőben történő nyilvánosságra hozatal egészen biztosan érinteni fog olyanokat, akik ugyan befizették a pénzüsszeget, ám az adminisztrációs ok miatt nem került könyvelésre vagy késve könyvelték. Tekintettel a tizenöt napos határidőre, ennek valószínűsége igen nagy. Csakhogy míg az adók módjára történő behajtással szemben a pénzüsszeget már befizetett elkövető tud jogorvoslással élni, addig a személyes adatainak az interneten történő nyilvánosságra hozatala visszavonhatatlan.

Az internet működési törvényszerűségei miatt az az információ, ami az interneten egy nyilvános oldalon megjelent, többé onnan nem vonható vissza. Az internetes nyilvánosság nem ismeri a felejtést. A honlapról való levétel tehát nem orvosolná az elkövetőnek okozott jogsérelmet. Ugyancsak emiatt nem értelmezhető a „nyilvános közzététel visszavonása” a pénzüsszeg utólagos befizetése esetére. Az a sérelem, amit a nyilvánosságra hozatal okoz az elkövetőnek, ennek megfelelően aránytalan az elérni kívánt céllal. Megjegyezzük, hogy azon

elkövetők esetében, akik kifejezetten büszkék arra, hogy nem fizetik be a bírságot, nem is éri el a célját, más elkövetőket pedig indokolatlan mértékben sújt egy ilyen szankció.

A büntetőpolitikának nem lehet célja sem az elkövetők megszégyenítése, sem magánszférájuk veszélyeztetése.

35. § Garázdaság szabálysértési alakzata

Álláspontunk szerint a garázdaság szabálysértésének ilyen módosítása kifejezetten a gyülekezési szabadság és általában a véleménynyilvánítás szabadsága alkotmányosan megengedhető korlátozását eredményezné. Mint ahogy már az előző pontokban is részletesen kifejtettük, a köznyugalom védelme nem eredményezheti a gyülekezési szabadság olyan mértékű korlátozását, amely nem felel meg az Alkotmánybíróság által alkalmazott szükségességi-arányossági tesztnek.

Megítélésünk szerint a szabályozás nem felel meg a normavilágosság jogbiztonság támasztotta követelményének sem. „Az Alkotmánybíróság több egymást követő határozatában (9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59., 64-65.; 11/1992. (III. 5.) AB határozat, ABH 1992, 77., 80-81., 84.] részletesen kifejtette, majd számos határozatban megismételte, hogy a jogállam egyik központi és egyben nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Ebből következik az államnak – elsősorban a jogalkotónak – az a kötelessége, hogy a jogszabályok egyértelműek, kiszámíthatóak, így a címzettek számára előreláthatóak és hatásukban felmérhetőek legyenek. Ugyanakkor a jogalkotó viszonylag széles körű mérlegelési lehetőséget is adhat a jogalkalmazónak. A jogalkalmazói döntés szempontjait azonban olyan módon kell meghatározni, hogy – amennyire csak lehetséges – a lehető legkisebb körre korlátozza az eltérő vagy az önkényes jogértelmezés lehetőségét. A jogbiztonság megköveteli, hogy a jogalkotó kerülje el túl tág vagy túlságosan határozatlan fogalmak használatát, a jogszabály szövege pedig érthető és világos legyen, és megfelelően értelmezhető normatartalmat hordozzon.”

A fenyegető alakzat, vagy vezényszó nem felel meg ennek a követelménynek, továbbá ismét beleeshetnek a tényállásba olyan csoportok, amelyek szankcionálása nem volt – és nem is lehet – jogalkotói cél. Profán példával élve: a busójárásban részt vevőkre például alkalmazható lenne a tényállás (kulturális rendezvényen vesznek részt és megjelenésük másokban félelmet kelthet). De ugyanígy tényállásszerű lehet környezetvédelmi aktivistáknak a környezetrombolás lehetséges következményeit illusztráló jelmezekben való felvonulása.

Az előterjesztés indokolása szerint „a közelmúlt tapasztalatai azonban azt mutatják, hogy a garázdaságot szankcionálni rendelő tényállás nem biztosít kellő védelmet a gyülekezési jog másokban félelmet keltő gyakorlásával szemben.” Álláspontunk szerint az utóbbi időben felmerült sajnálatos események elsősorban nem azért történtek, mert a jelenleg hatályos szabálysértési törvény és büntető törvénykönyv szerint ne lenne büntetendő a félelem kiváltása (vagy – a 37. § kontextusában – a tüntetők kövel, tojással való megdobálása). A probléma egyrészt társadalmi, másrészt – a szankcionálás szempontjából – a jogalkalmazás területén érhető tetten. Sem a rendőrség, sem az ügyészség, sem a bíróságok nem alkalmazták, és nem alkalmazzák következetesen többek közt a garázdaság jelenleg hatályos büntető és szabálysértési tényállásait.

36. § Gyülekezési joggal visszaélés

Véleményünk szerint nem lehet a szabálysértési törvény módosításával megoldani a gyülekezési törvény alapvető hiányosságait. Nem fogadható el, hogy a jogalkotó úgy kívánja a gyülekezési jogra vonatkozó törvény értelmezési bizonytalanságokat felvető rendelkezéseinek megsértése miatt alkalmazható szankciókat szigorítani, hogy közben a jogszabály hiányosságait nem tudja megoldani, és arra kísérletet sem tesz. A helyes jogalkotási sorrend a vonatkozó alkotmánybírósági értelmezés átültetése a gyülekezési jogról szóló törvénybe, a rendezvény három logikai típusa (szokásos, gyors és spontán rendezvény) meghatározása és a bejelentésükre vonatkozó szabályok rögzítése, és ezt követheti csak a szabályokat megsértők szankcionálása. A törvényjavaslat ezt a sorrendet a végén kezdené, és nem látjuk biztosítottak, hogy a jogalkotó alapproblémát is meg tudná a közeljövőben oldani.

Emiatt indokolatlannak és visszásnak tartjuk a kiszabható pénzbírság felső határának felemelését.

A rendezvény szervezőivel kapcsolatban a javaslat nem tartalmaz jelentős újdonságokat a hatályos szöveghez képest, és a szervezőkre vonatkozó normaszöveg-tervezet összességében elfogadható a jelen véleményt megfogalmazó jogvédő szervezetek számára. Az egyetlen kivételt a késedelmes bejelentés szankcionálása jelenti. A probléma nem elhanyagolható, hiszen amint az a BRFK által az állampolgári jogok országgyűlési biztósának 2008. áprilisi megkeresésére adott válaszból kiderül, a 2008-as év első harmadában a rendőrség Budapesten 68 esetben vett tudomásul 72 órán belül bejelentett rendezvényt, amely rendezvények zavartalanul le is zajlottak. Amennyiben a Gytv.-ben nem állna fent az a joghézag, hogy a törvény egyáltalán nem rendelkezik a késedelmes bejelentés kezeléséről, és ezért a rendőrség akkor is eszköztelen, ha nyilvánvalóan visszaélésszerű módon teszik meg a szervezők a bejelentéseket, egyértelmű lenne, hogy a bejelentés elmulasztásának rendes szankciója, hogy a rendezvény nem tartható meg (amint más, államigazgatási eljárások során is a kérelem elutasításával „büntetik” az eljárási szabályok megsértését). Azok esetében, akik nem a szabályokkal tudatosan szembehelyezkedve, hanem gondatlanságból, hanyagságból jelentik be a 72 órás határidőnél később a megtartani kívánt rendezvényt, rendkívül aggályos, és minden valószínűség szerint alkotmányos szempontból aránytalan, hogy szabálysértési eljárással és 150.000 forintos bírsággal kelljen szembenézniük. Itt különösen élesen jön ki az a probléma, hogy ez a szabálysértési módosítás a Gytv. hiányosságait hivatott pótolni.

A szervezők vonatkozásában mondottakkal ellentétben a rendezvényen részt vevő személyeknek a javaslat szerinti felelősségre vonása elfogadhatatlan: számukra nem kézbesítenek tiltó határozatot, nem tudhatják, hogy megtörtént-e a megfelelő bejelentés, ezért szankcionálásuk alapvető jogelveket sértene. Kétségtelen, hogy a rendezvény résztvevőjétől is elvárható, hogy tegyen erőfeszítést arra, hogy meggyőződjön a rendezvény jogszerűségéről, ám erre csak csekély lehetőségei vannak, ezért a büntetésük aránytalan lenne, tekintettel arra is, hogy a szabálysértések esetében a törvény a gondatlan elkövetést is büntetni rendeli.

Indokolatlan a szabályozás bevezetése azért is, mert a hivatalos személy jogszerű intézkedésével szembeni engedetlenség szabálysértése alkalmas az olyan résztvevőkkel szembeni fellépésre, akik azt követően sem hagyják el egy nem szabályosan szervezett, bejelentett, stb. rendezvény helyszínét, hogy őket a rendőrség a távozásra felszólította. Ezt követően már ők sem hivatkozhatnak arra, hogy nem voltak a megfelelő információk

birtokában, a puszta részvételért azonban (azt megelőzően, hogy őket a helyszín elhagyására felhívnák) nem fogadható el a szankcióval való fenyegetésük.

A gyülekezési joggal való visszaélésről szóló § (2) bekezdését üdvözljük, mert az úgynevezett gyors rendezvények szervezőinek jelenleg fennálló felelősségre vonhatóságát megszünteti. Pontosítást javasolunk, mert a megfogalmazás nem pontosan fedi azon rendezvények körét, amelyek esetében a három napos határidő nem kötelező az Alkotmánybíróság határozata értelmében. A normaszöveg „az előre nem láthatóan bekövetkezett eseménnyel összefüggő” rendezvényekről szól. Az „esemény bekövetkezése” azonban egyszer előre láthatóvá válik, csak az esemény bekövetkezése és az előreláthatóság kiderülése közötti idő nem áll összhangban a három napos határidővel. A bekezdésnek ezért helyesebb lenne az elkövetőkről szólnia, akik azért nem tudták a bejelentésüket határidőben megtenni, mert a Gytv. 6. §-ában meghatározott határidőn belül derült fény a rendezvényre okot adó, korábban előre nem látható eseményre.

37.§

Az egyesülési, a gyülekezési szabadság, valamint a választási gyűlésen való részvétel jogának megsértése

Álláspontunk szerint a tényállás jogbizonytalanságot okoz, és olyan magatartásokat is a szankcionálni kíván, mint a véleménynyilvánító fütty. Álláspontunk szerint a „jogtalanul akadályozás” fogalmát szűken és pontosan kell megfogalmazni.

Az indokolás példaként a hangszóró vagy más zajkeltő eszköz használatát nevezi meg. Álláspontunk szerint a füttel, kereplővel kifejezett vélemény szankcionálása, akár 100 ezer forintos pénzbírsággal, sem nem szükséges, sem nem arányos korlátozása a véleménynyilvánítás alapjogának korlátozására, ezért alkotmányellenes.

Az indokolás példaként a hangszóró vagy más zajkeltő eszköz használatát nevezi meg. Álláspontunk szerint a tüntetés során megfogalmazott véleménnyel szembeni ellenvélemény ugyanúgy alkotmányos védelem alatt áll, mint az, amivel szemben azt kinyilvánítják, akkor is, ha azt füttel, kereplővel teszik. A hangos ellenvélemény-nyilvánításnak a javaslat szerinti szankcionálása (akár 100 ezer forintos pénzbírsággal) sem nem szükséges, sem nem arányos korlátozása a véleménynyilvánítás alapjogának.

41. §

A bírósági épületek rendjének fenntartása

A bírósági épületek rendjének fenntartására vonatkozó szabályokkal álláspontunk szerint a túlszabályozás eszközével élne a jogalkotó, amikor a bírósági épületek rendjére vonatkozó részletszabályokat is rendezni kívánja, kivonva ezzel a bíróság elnöke kezéből a döntési lehetőséget. A Bszi. 61. §-a szerint a bírósági vezető felel a bírósági szervezeti egység jogszabálynak megfelelő hatékony működéséért, álláspontunk szerint a működés zavartalanságának biztosítása is ideértendő. Ez tölti ki tartalommal a Bszi. a 63. §-a a bíróság elnöke igazgatási hatásköreinek meghatározásával, amelyek között szerepel a belső szabályozás és az ehhez szükséges személyi és dologi pénzeszközök biztosítása. A javaslat szerinti szabályok nem illeszkednek a Bszi. rendszeréhez, amelyben csak általános és átfogó szabályok találhatóak, a bíróság működése alapvetően az eljárási törvényekben (Be. 281. §, Pp. 134. §.) kerül meghatározásra, a helyi viszonyoknak megfelelő szabályokat pedig a

bíróság elnöke alkotja meg. Másfelől a jogalkalmazás tehetetlenségére nem az a megoldás, hogy a jogalkotó minden jogalkalmazási mozzanatot előre szabályoz. Álláspontunk szerint ez kontraproduktív: egyre inkább arra készíti a jogalkalmazót, hogy a jogalkotótól várja a jogalkalmazás minden problémájának a megoldását. Ugyancsak a javasolt szabályozás ellen szól, hogy az Országos Igazságszolgáltatási Tanács a 169/2003. határozatában elvetette az egységes beléptetési szabályzat szükségességét.

Mindezek alapján az általános szabályokat (új 76/A.-76/B. §§), valamint a bíróság épületébe be nem vihető tárgyak körét meghatározó és ennek ellenőrzésére felhatalmazó rendelkezést [76/C. § (1) bekezdés] megalkotandónak tartjuk, ám az ezt követő rendelkezések [76/C. § (2)-(3) bekezdés, 76/D. §] álláspontunk szerint elhagyandók. A 76/C. § (2) bekezdésébe javasolt szabályokat tárgyak alapján (mivel alapjogkorlátozást valósítanak meg) valóban célszerű törvényi szinten szabályozni, ám jelenlegi megfogalmazásukban alkotmányellenesen korlátozzák a tárgyalás nyilvánosságát: a bíróság döntési kompetenciájába tartozó kérdésben (ki lehet jelen a tárgyalóteremben) mintegy előszűrést végeznének a biztonsági őrök, hatékony jogorvoslati lehetőség nélkül, mert ők döntenék el, hogy ki juthat el egyáltalán a tárgyalóteremig. Ezért ennek a szabályozásnak az átgondolását javasoljuk.

46. § Hatálybalépés

A hatályba léptető rendelkezésekben indokolatlannak tartjuk, hogy ilyen jelentős jogszabály-módosítás esetén annak esetleges elfogadásától számított mindössze 30 napot biztosít a jogalkotó a felkészülésre. Mind a jogalkalmazó szerveknek, mind a lakosságnak időre van szüksége, hogy az új jogszabályokat megismerhesse, alkalmazásukra felkészüljön. Ez a gyakorlat különösen büntetőjogi és szabálysértési jogi jogszabály-módosítások esetén súlyosan sérti a jogbiztonságot, alkalmazása elfogadható érvekkel nem indokolható, javasoljuk, hogy a törvény kihirdetésétől számított leghamarabb 3 hónap múlva lépjen hatályba.

Budapest, 2008. szeptember 22.